

Для залучення інвестицій необхідні системні реформи, включно з боротьбою з корупцією, розвитком інфраструктури, стабільною податковою політикою та євроінтеграцією. Усунення перешкод і створення сприятливих умов дасть змогу Україні реалізувати свій інвестиційний потенціал та забезпечити економічне зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ризики і перспективи активізації інвестиційної діяльності в Україні. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2014. URL: <https://surl.li/logwur> (дата звернення: 12.04.2025).
2. Прямі іноземні інвестиції в Україну. *Мінфін*. 2025. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення: 12.04.2025).
3. ЕВА: Індекс інвестиційної привабливості України: Зміни та очікування. *Журнал «Судноплавство»*. 2023. URL: <https://surl.li/ffvuhz> (дата звернення: 12.04.2025).
4. Поліщук Н. В., Попадюк Я. А. Теоретико-методичні аспекти інвестиційного механізму підприємства. *Бізнес Інформ*. 2023. № 11. С. 161–167. URL: <http://jnas.nbuiv.gov.ua/article/UJRN0001458825> (дата звернення: 10.04.2025).
5. Поліщук Н. В., Попадюк Я. А. Сучасний стан розвитку та інвестування сільськогосподарських підприємств. *Економіка та суспільство*. 2024. № 68. URL: <https://surl.li/tzftnm> (дата звернення: 10.04.2025).

Глушко А. Д.

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри
фінансів, банківського бізнесу та оподаткування
Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

Шмалько А. В., Раєвська М. О.

здобувачі вищої освіти ОП «ІТ-фінанси»
Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

МІСЦЕ КРИПТОВАЛЮТ У ПАРАДИГМІ ЦИФРОВОЇ ЕВОЛЮЦІЇ ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ

Вступ. У XXI ст. цифрові технології набули визначального значення як фундаментальна рушійна сила суспільних трансформацій, зокрема у фінансовому секторі. Цифрова трансформація зумовлює появу новітніх фінансових інструментів, серед яких особливу увагу привертають криптовалюти. У контексті цифрової еволюції фінансових систем визначення місця криптовалют набуває особливої актуальності. Їх вплив на сучасну фінансову парадигму виявляється не лише у функціонуванні як альтернативного платіжного засобу, але й у створенні нових можливостей для споживачів та суб'єктів господарювання.

Мета дослідження – визначення ролі та значення криптовалют у процесі цифрової трансформації фінансового сектору, а також аналіз їх впливу на сучасну фінансову інфраструктуру.

Основна частина. Цифрова трансформація фінансового сектору є ключовим чинником модернізації економіки, сприяючи підвищенню ефективності, прозорості та доступності фінансових послуг [1]. Криптовалюти відіграють одну з ключових ролей у цифровій трансформації фінансового сектору, сприяючи інноваціям, підвищенню ефективності та розширенню доступу до фінансових послуг.

Фінансові регулятори України констатують складність юридичної кваліфікації криптовалют, що унеможлиблює їх однозначне віднесення до наявних правових категорій, як-от грошові кошти, валюта, електронні гроші або цінні папери. Через це криптовалюти наразі не підпадають під дію чинного законодавства України, що регулює валютний обіг, обіг електронних грошей або ринок фінансових інструментів. Регуляторними органами здійснюється активна робота, спрямована на визначення правового статусу криптовалют і розробку нормативно-правової бази для регулювання операцій з ними [2].

Перевагою криптовалют, на відміну від класичних валют, що контролюються центральними банками, є функціонування на основі децентралізованої технології блокчейн, що забезпечує більшу прозорість і безпеку транзакцій. Завдяки цифровій природі криптовалюти дають змогу здійснювати фінансові операції швидко, без посередників та з мінімальними комісіями, що робить їх привабливими як для бізнесу, так і для фізичних осіб. Утім використання криптовалют супроводжується низкою ризиків. Зокрема, висока волатильність, що ускладнює їх використання як стабільного засобу збереження вартості, відсутність уніфікованого державного регулювання, а також зростаючі кіберзагрози, які ставлять під сумнів безпеку збереження цифрових активів. Незважаючи на це, криптовалюти залишаються рушієм змін у фінансовому секторі та важливим складником цифрової економіки майбутнього [3].

Важливою є роль криптовалют у підвищенні фінансової інклюзії та ефективності міжнародних розрахунків. У країнах із низьким рівнем розвитку, де банківська інфраструктура є фрагментарною або недоступною, криптовалюти є основним шляхом участі в глобальній економіці. Особи, які не мають доступу до традиційних фінансових інструментів, можуть за допомогою смартфонів і доступу до Інтернету створити криптогаманець і користуватись послугами, які раніше були для них недосяжними. До того ж криптовалюти довели свою ефективність у сфері транскордонних платежів, які в традиційній банківській системі можуть бути тривалими та супроводжуватися високими комісіями. Завдяки блокчейну міжнародні перекази можуть відбуватися майже миттєво та з мінімальними витратами, що особливо актуально для мігрантів та малого бізнесу.

Низка країн активно впроваджує крипторішення на державному рівні. Наприклад, Сальвадор став першою країною, яка визнала біткоїн офіційним платіжним засобом. У Центральноафриканській Республіці також запроваджено ініціативу легалізації криптовалют для фінансових операцій. Серед платформ, що сприяють поширенню криптовалют у глобальному масштабі, можна зазначити

Stellar, яка спеціалізується на швидких і доступних транзакціях, та Ripple, що активно співпрацює з банками для впровадження технологій на базі блокчейн [4].

Токенізація реальних активів (нерухомість, товари, цінні папери) стає важливим трендом. Цей процес дає змогу цифровізувати фізичні активи та обмінювати їх через блокчейн, що робить інвестиції більш доступними та прозорими. В Україні вже спостерігається зростання інтересу до таких технологій, що сприяє інтеграції традиційних фінансів із децентралізованими фінансами (DeFi) [5]. У 2024 р. Україна посіла 2-ге місце у Східній Європі за обсягом криптотранзакцій, зокрема в сегменті DeFi. Утім спостерігається зниження активності в деяких сегментах, як-от NFT та стейблкоїни. Це свідчить про еволюцію ринку та адаптацію до нових умов. Інтеграція криптовалют у традиційні фінансові системи, зокрема через інструменти ETF для Bitcoin та Ethereum, сприяє зменшенню ризиків та підвищенню ліквідності.

Як підсумок, у табл. 1 наведено порівняльну характеристику криптовалют і традиційних валют за ключовими критеріями.

Таблиця 1 – Порівняння фіатних валют та криптовалют: ключові характеристики та відмінності

Критерій	Фіатні валюти	Криптовалюти
Емісія	Центральний банк країни (наприклад, НБУ для гривні)	Децентралізований процес (наприклад, майнінг або стейкінг)
Контроль	Центральний (уряд, центральні банки)	Децентралізований (блокчейн-мережі)
Прозорість	Обмежена (контроль за грошовою масою, політика інфляції)	Висока (відкриті записи транзакцій у блокчейні)
Вартість переказу	Зазвичай висока, особливо для міжнародних переказів	Низька, але може варіюватися залежно від мережі та навантаження
Швидкість транзакцій	Швидка в межах країни, міжнародні перекази можуть займати від 1 до 5 робочих днів	Зазвичай швидка (від кількох хвилин до секунд), залежить від навантаження мережі

Висновки. Цифрова трансформація фінансового сектору України підвищує ефективність, прозорість і доступність фінансових послуг. Криптовалюти відіграють важливу роль у цьому процесі, проте їх використання супроводжується ризиками, зокрема високою волатильністю та відсутністю правового регулювання. Для забезпечення безпеки фінансової системи необхідно впровадити законодавче регулювання криптовалют. Вони мають потенціал стати важливою частиною цифрової економіки, але їх інтеграція потребує комплексного підходу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Khudolii Y., Hlushko A. The impact of innovation and fintech on the banking business. *ScienceRise*. 2023. № 3. P. 41–50. DOI: 10.21303/2313-8416.2023.003218.
2. Спільна заява фінансових регуляторів щодо статусу криптовалют в Україні. *Офіційний сайт НБУ*. 2017. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/spilna-zayava-finansovih-regulyatoriv-schodo-statusu-kriptovalyut-v-ukrayini>
3. Огляд та порівняння основних видів криптовалют, включаючи Біткоїн, Ефіріум та інші. *Новини N*. 2025. URL: <https://novosti-n.org/ua/ukraine/Oglyad>

ta-porivnyannya-osnovnyh-vydiv-kryptovalyut-vklyuchayuchy-Bitkoyin-Efirium-ta-inshi-306490

4. Криптовалюти та фінансова інклюдія в країнах, що розвиваються. *AnyExchange*. 2024. URL: <https://anyexchange.best/ua/kriptovalyutyi-i-finansovaya-inklyuziya-v-razvivayushhihsya-stranah/>

5. Why Cryptocurrency Outshines Fiat Currency: A Comprehensive Analysis. 2025. URL: https://accountend.com/why-cryptocurrency-outshines-fiat-currency-a-comprehensive-analysis/?utm_source=chatgpt.com

Юрчишена Л. В.

канд. екон. наук, доцент, завідувач
кафедри фінансів і банківської справи
Донецького національного університету імені Василя Стуса

Юздепська А. А.

здобувач ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»
Донецького національного університету імені Василя Стуса

ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Вступ. У сучасних умовах глобалізації транснаціональні корпорації (ТНК) відіграють ключову роль у світовій економіці, забезпечуючи значні обсяги виробництва, інвестицій та міжнародної торгівлі. Їх фінансова діяльність суттєво впливає як на економіку окремих країн, так і на світові фінансові ринки. Водночас ТНК стикаються з численними викликами – податковим плануванням, валютними ризиками, регуляторними обмеженнями, оптимізацією структури капіталу тощо. Відсутність прозорості або ефективності у фінансовому менеджменті може призводити до фінансових втрат, втрати довіри інвесторів і нестабільності ринків.

Мета роботи – проаналізувати діяльність ТНК і сформулювати рекомендації для підвищення їх стійкості й ефективності на глобальному ринку.

Основна частина. Транснаціональні компанії є рішучою силою становлення і сучасного стану світового ринку, тому що сфера діяльності їх поширена на більшість держав світу та видів економічної діяльності [1]. ТНК володіють значними фінансовими ресурсами, сучасними технологіями та здатністю впливати на глобальні ринки. За відомостями ООН, саме ТНК генерують понад 60 % світової торгівлі та інвестують більшу частку прямих закордонних інвестицій у країни, що розвиваються.

Транснаціональні корпорації є основою корпоративного бізнесу в глобалізованому світовому господарстві, активно діючи на міжнародних ринках і відіграючи важливу роль у зміцненні та посиленні світових економічних зв'язків. Розроблені стратегії ТНК сприяють поєднанню національних і регіональних ринків, забезпечуючи єдність світового господарства. На основі цих стратегій ТНК здійснюють свої операції [2].

Фінансова діяльність ТНК регулюється комплексною системою міжнародного, національного та корпоративного права: